

STORTINGET

Innst. 459 L

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra justiskomiteen

Prop. 159 L (2020–2021)

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i straffeloven mv. (deling av krenkende bilder mv.)

Til Stortinget

Sammendrag

Justis- og beredskapsdepartementet foreslår i proposisjonen et nytt straffebud rettet mot deling av bilder, filmer og lydopptak av krenkende eller åpenbart privat karakter. Forslaget til nytt straffebud vil blant annet ramme uberettiget deling av seksualiserte og andre intime bilder og bilder av noen som utsettes for vold eller lignende ydmykkelser.

Deling av seksualiserte og andre krenkende bilder uten samtykke utgjør et økende samfunnsproblem og kan få alvorlige og langvarige konsekvenser for den som rammes. Slike handlinger vil i mange tilfeller være straffbare også i dag, for eksempel etter straffeloven § 266 om hensynsløs atferd eller § 267 om krenkelse av privatlivets fred. Disse bestemmelsene fanger imidlertid ikke opp alle situasjoner hvor krenkende bilder deles uten samtykke fra den avbildede. Det fremgår heller ikke uttrykkelig av disse bestemmelsene at slike handlinger er straffbare. Formålet med forslaget er å sikre at all uberettiget deling av krenkende bilder er straffbar, og at dette kommer tydelig til uttrykk i loven.

Departementet foreslår å heve straffenivået for grove tilfeller av uberettiget bildedeling. For andre overtredelser går forslaget ut på å stadfeste det straffenivået som er etablert i rettspraksis.

Departementet fremmer også forslag om at det nye straffebudet inntas i listen over lovbrudd som kan gi

grunnlag for oppreisningserstatning etter skadeserstatningsloven.

Samlet sett vurderer departementet at de økonomiske og administrative konsekvensene av forslagene er begrensede og vil dekkes innenfor gjeldende budsjettammer.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Martin Henriksen, lederen Lene Vågslid og Maria Aasen-Svensrud, fra Høyre, Ingunn Foss, Peter Frølich og Frida Melvær, fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen og Kjell-Børge Freiberg, fra Senterpartiet, Jan Bøhler og Jenny Klinge, og fra Sosialistisk Venstreparti, Petter Eide, vil vise til at regjeringen i denne proposisjonen foreslår et nytt straffebud rettet mot deling av bilder, filmer og lydopptak av krenkende eller åpenbart privat karakter. Komiteen vil videre vise til at formålet med forslaget er å sikre at all uberettiget deling av krenkende bilder er straffbar, og at dette kommer tydelig til uttrykk i loven. Det foreslås en heving av straffenivået for grove tilfeller av uberettiget bildedeling.

Videre merker komiteen seg at for andre overtredelser går forslaget ut på å stadfeste det straffenivået som er etablert i rettspraksis. Komiteen viser også til at det fremmes forslag om at det nye straffebudet inntas i listen over lovbrudd som kan gi grunnlag for oppreisningserstatning etter skadeserstatningsloven.

Komiteen er enig med regjeringen i at deling av seksualiserte og andre krenkende bilder uten samtykke utgjør et økende samfunnsproblem og kan få alvorlige og langvarige konsekvenser for den som rammes. Ko-

mi t e e n er kjent med at slike handlinger i mange tilfeller vil være straffbare også i dag, for eksempel etter straffeloven § 266 om hensynsløs atferd eller § 267 om krenkelse av privatlivets fred. Ko m i t e e n viser videre til at disse bestemmelsene imidlertid ikke fanger opp alle situasjoner hvor krenkende bilder deles uten samtykke fra den avbildede. Det fremgår heller ikke uttrykkelig av disse bestemmelsene at slike handlinger er straffbare.

Ko m i t e e n vil vise til at Stortinget vedtok 8. mars 2018 anmodningsvedtak nr. 532 til regjeringen. I vedtaket ble regjeringen bedt om å utarbeide et lovforslag «som tydeliggjør at det er ulovlig uten samtykke å dele eller på annen måte offentliggjøre bilder av andre som har avslørende, nedverdiggende eller krenkende karakter, og som eksplisitt forbyr hevnporno, samt vurdere behovet for endringer i strafferammen for denne typen lovbrudd».

Ko m i t e e n vil vise til at bakgrunnen for anmodningsvedtaket var et representantforslag fremsatt av representanter fra Arbeiderpartiet 30. november 2017, jf. Dokument 8:79 S (2017–2018). I forbindelse med behandlingen av representantforslaget uttalte justiskomiteen følgende i Innst. 139 S (2017–2018):

«Komiteen viser til at deling av bilder som er avslørende, nedverdiggende eller krenkende for den eller dem som avbildes, utgjør et økende samfunnsproblem og en relativt ny form for kriminalitet. Slik kriminalitet har ofte store konsekvenser for ofrene og kan forfølge dem som rammes resten av livet. Komiteen viser til at KRIPOS også har meldt at mange bruker trusler om å dele bilder som utpressing for å få bilder, seksuelle tjenester eller for å hindre en part i å avslutte et forhold. Det har også vært flere store saker i offentligheten hvor kjente personer har blitt utsatt for denne typen kriminalitet og bidratt til et økt fokus på problemet.

Komiteen viser til at det er ulovlig uten samtykke å dele bilder av personer som er avslørende, nedverdiggende eller krenkende for den eller dem som avbildes. Det følger av straffeloven § 266 om hensynsløs atferd og § 267 om krenkelse av privatlivets fred. Det fremgår derimot ikke eksplisitt av ordlyden i bestemmelsene at nettopp slik billeddeling er ulovlig.

Komiteen viser til at begrunnelsen for forslaget er at det eksplisitt skal fremgå i lovteksten at deling av slike bilder uten samtykke skal være ulovlig og at i dag er informasjonen om at dette er ulovlig, ikke tilgjengelig for vanlige folk. Hensikten er å tydeliggjøre at dette ikke er lov, slik at kunnskapen også lettere skal kunne formidles i forebyggingshensikt.»

Ko m i t e e n viser til at Stortingets anmodningsvedtak dermed nå følges opp ved at det i proposisjonen her fremmes forslag om et nytt straffebud rettet mot deling av bilder av krenkende eller åpenbart privat karakter.

Ko m i t e e n viser til at formålet med forslaget er å sikre at all uberettiget deling av krenkende bilder er straffbar, og at dette kommer tydelig til uttrykk i loven.

Komiteen mener deling av private bilder og voldfilmer skal være straffbart. Det oppleves svært

krenkende for ofrene og setter dype digitale spor i all overskuelig fremtid. Dette er en uønsket utvikling og et økende samfunnsproblem som bør møtes med reaksjoner fra rettsapparatet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil vise til Innst. 139 S (2017–2018) etter behandlingen av Arbeiderpartiets forslag i Dokument 8:79 S (2017–2018). Disse medlemmer mente i 2017 at det var behov for økte strafferammer for denne typen handlinger, mens regjeringspartiene mente dette først måtte vurderes. Disse medlemmer viser derfor til at Arbeiderpartiets forslag om økt straffenivå for denne typen handlinger ble stemt ned. Det var likevel positivt at Stortinget vedtok at dette skulle vurderes, og disse medlemmer er glade for at regjeringen har landet på det samme standpunktet som Arbeiderpartiet hadde i 2017, og i denne proposisjonen fremmer forslag om å heve straffenivået for grove tilfeller av uberettiget billeddeling. Disse medlemmer støtter forslagene i lovproposisjonen.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komite.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i straffeloven mv. (deling av krenkende bilder mv.)

I

I lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff gjøres følgende endringer:

Ny § 267 a skal lyde:

§ 267 a *Deling av krenkende bilder mv.*

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som uberettiget gjør tilgjengelig for en annen bilde, film eller lydopptak av krenkende eller åpenbart privat karakter, for eksempel av noens seksuelliv eller intime kroppsdel, noen som utsettes for vold eller andre ydmykelser, eller noen som befinner seg i en svært sårbar eller utsatt situasjon.

Grovt uaktsom overtredelse straffes med bot eller fengsel inntil 6 måneder.

Ny § 267 b skal lyde:

§ 267 b *Grov deling av krenkende bilder mv.*

Grov overtredelse av § 267 a første ledd straffes med fengsel inntil 2 år. Ved avgjørelsen av om overtredelsen er grov, skal det særlig legges vekt på karakteren og omfanget av materialet som er tilgjengeliggjort, om overtredelsen har et systematisk eller organisert preg, om

den er motivert av hevn eller innebærer et tillitsbrudd, og om den har hatt til følge særlig store påkjenninger for fornærmede.

II

I lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning skal § 3-3 lyde:

§ 3-3 (*erstatning for visse personlige krenkelser m.m.*)

Bestemmelsene i §§ 3-1, 3-2 og 3-2 a gjelder tilsvarende ved erstatning for krenking eller mislig atferd som

nevnt i straffeloven §§ 222, 251, 254, 257, 259, 262, 263, 266, 267 a, 268 første ledd, 271, 282, 291, 294, 295, 296, 302, 304, 312, 313, 314, 327 eller 330.

III

1. Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer. De ulike bestemmelsene kan settes i kraft til forskjellig tid.
2. Kongen kan gi nærmere overgangsregler.

Oslo, i justiskomiteen, den 18. mai 2021

Lene Vågslid

leder og ordfører

